

MAÜ
PRESS

Artuklu Humanities

Werther'in Anlam Arayışı: Logoterapi Perspektifinden Bir Yolculuk

Rabia Yıldırım | <https://orcid.org/0009-0007-2194-814X> | rabiaylrm@gmail.com |
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul, Türkiye | ROR ID

Doç. Dr. Muhammet Ü. Öztapak | <https://orcid.org/0000-0003-4923-2163> | muoztabak@fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, İstanbul, Türkiye | ROR ID

Atıf: Yıldırım, Y. ve Öztapak, M.Ü. (2025). “Werther'in Anlam Arayışı: Logoterapi Perspektifinden Bir Yolculuk”. *Artuklu Humanities*, 19, 44-53. <https://doi.org/10.46628/ahu.1688929>

Öz

Bu araştırma, Johann Wolfgang von Goethe'nin *Genç Werther'in Acıları* adlı eserini Viktor Frankl tarafından geliştirilen logoterapi kuramının temel kavramları çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Logoterapi, bireyin yaşamına anlam katma çabasını insan varoluşunun en temel yönlerinden biri olarak ele almakta ve bu bağlamda bireyin yaşadığı krizler, engeller ve arayış süreçlerini anlamaya yönelik bir yaklaşım sunmaktadır. Çalışmada, Werther karakterinin anlam istenci, varoluşsal boşluk, sevginin anlamı ve ıstırapın anlamı gibi logoterapinin temel kavramları doğrultusunda yaşamına yüklediği anlam sorgulanmıştır. Araştırma kapsamında, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi tekniği kullanılmış ve edebî bir metin, insan psikolojisinin derinliklerini anlama bağlamında sistematik bir şekilde değerlendirilmiştir. Werther'in doğa, sanat ve aşk yoluyla anlam bulma çabaları, karşılıksız aşk ve toplumsal normlarla çatışma gibi engeller sebebiyle sonuçsuz kalmış; bu süreç, karakterin varoluşsal boşluk ve engellenme duygularını derinleştirmiştir. Bu durum, Werther'in içsel krizlerini şiddetlendirmiş ve nihayetinde trajik bir sonla neticelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, logoterapinin bireyin psikolojik süreçleri ve anlam arayışını analiz etmede güçlü bir kuramsal çerçeve sunduğunu ortaya koymaktadır. Bu ağılda çalışma, Werther'in varoluşsal krizi üzerinden, anlam arayışındaki başarısızlığın birey üzerindeki yıkıcı etkilerini çarpıcı bir şekilde gözler önüne sermektedir.

Anahtar Kelimeler: Logoterapi, Genç Werther'in Acıları, anlam istenci, Viktor Frankl.

Makale Bilgileri											
Etik Beyan	Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. Bu makale Genç TESAM III. Gençlik Kongresi'nde 8 Mayıs 2025 tarihinde bildiri olarak sunulmuştur.										
Değerlendirme	İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme										
Geliş Tarihi	01.05. 2025										
Kabul Tarihi	12.11.2025										
Yayın Tarihi	30.12.2025										
Benzerlik Taraması	Yapıldı-ithenticate.com										
Yapay Zekâ Beyanı	Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde yapay zekâ tabanlı herhangi bir araç veya uygulama kullanılmamıştır. Çalışmanın tüm içeriği, yazar tarafından bilimsel araştırma yöntemleri ve akademik etik ilkelere uygun şekilde üretilmiştir.										
Etik Kurul İzni	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun izniyle yapılmış bir çalışmadır. Tarih: 06.02.2025-Karar Numarası: 44/20										
Etik Bildirim	artukluhumanities@artuklu.edu.tr										
Yazar Katkıları	<table> <tr> <td>Araştırmanın Tasarımı</td><td>Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)</td></tr> <tr> <td>Veri Toplanması</td><td>Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)</td></tr> <tr> <td>Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama</td><td>Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)</td></tr> <tr> <td>Makalenin Yazımı</td><td>Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)</td></tr> <tr> <td>Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi</td><td>Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)</td></tr> </table>	Araştırmanın Tasarımı	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)	Veri Toplanması	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)	Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)	Makalenin Yazımı	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)	Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)
Araştırmanın Tasarımı	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)										
Veri Toplanması	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)										
Araştırma - Veri Analizi - Doğrulama	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)										
Makalenin Yazımı	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)										
Metnin Geliştirilmesi ve Tashihi	Yazar -1 (%60) - Yazar -2 (%40)										
Çıkar Çatışması	Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.										
Lisans	Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaların CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır										
Dizinleme Bilgileri	Dergi; ERIH PLUS, DOAJ, EBSCO/(CEEAS), MLA, ProQuest Ulrich's Periodicals Directory, Linguistic Bibliography'de taranmaktadır.										

Werther's Search for Meaning: A Journey Through Logotherapy Perspective

Rabia Yıldırım | <https://orcid.org/0009-0007-2194-814X> | rabiaylrm@gmail.com |
Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, İstanbul, Türkiye | ROR ID

Doç. Dr. Muhammet Ü. Öztapak | <https://orcid.org/0000-0003-4923-2163> | muoztabak@fsm.edu.tr
Fatih Sultan Mehmet Vakıf University, İstanbul, Türkiye | ROR ID

Cite: Yıldırım, Y. ve Öztapak, M.Ü. (2025). "Werther's Search for Meaning: A Journey Through Logotherapy Perspective". *Artuklu Humanities*, 19, 44-53. <https://doi.org/10.46628/ahu.1688929>

Abstract

This study aims to analyze Johann Wolfgang von Goethe's *The Sorrows of Young Werther* through the core concepts of logotherapy, a theory developed by Viktor Frankl. Logotherapy approaches the individual's quest for meaning as one of the most fundamental aspects of human existence, providing a framework to understand the crises, obstacles, and existential struggles encountered in this pursuit. The study examines the meaning that Werther attributes to his life in relation to logotherapy's key concepts, including the will to meaning, existential vacuum, the meaning of love, and the meaning of suffering. Using document analysis as a qualitative research method, the study systematically evaluates the literary text in the context of understanding the depths of human psychology. Werther's efforts to find meaning through nature, art, and love ultimately prove futile due to unrequited love and conflicts with societal norms. These challenges deepen his sense of existential vacuum and frustration, exacerbating his inner crises and culminating in his tragic demise. The findings of the research demonstrate that logotherapy offers a powerful theoretical framework for analyzing psychological processes and the search for meaning. Within this context, the study vividly highlights the destructive effects of failure in the quest for meaning through Werther's existential crisis.

Keywords: Logotherapy, the sorrows of Young Werther, will to meaning, Viktor Frankl.

Article Information	
<i>Ethical Statement</i>	It is hereby declared that all scientific and ethical principles were observed during the preparation of the study, and that all referenced works have been properly cited in the bibliography. This article was presented as a paper at the Young TESAM III Youth Congress on May 8, 2025.
<i>Reviewers</i>	Two external reviewers / Double-blind.
<i>Date of Submission</i>	01.05. 2025
<i>Date of Acceptance</i>	12.11.2025
<i>Date of Publication</i>	30.12.2025
<i>Plagiarism Checks</i>	Done-ithenticate.com
<i>AI Disclosure</i>	No artificial intelligence-based tools or applications were used in the preparation of this study. All content of the study was produced by the authors in accordance with scientific research methods and academic ethical principles.
<i>Ethics Committee Approval</i>	This study was conducted with the permission of the Fatih Sultan Mehmet Foundation University Scientific Research and Publication Ethics Committee. Date: 06.02.2025 - Decision Number: 44/20
<i>Complaints</i>	artukluhumanities@artuklu.edu.tr
<i>Author Contributions</i>	Conceptualization Author-1 (%60) - Author-2 (%40)
	Data Curation Author-1 (%60) - Author-2 (%40)
	Investigation - Analysis - Validation Author-1 (%60) - Author-2 (%40)
	Writing Author-1 (%60) - Author-2 (%40)
	Writing – Review & Editing Author-1 (%60) - Author-2 (%40)
<i>Conflict of Interest</i>	No conflict of interest declared.
<i>License</i>	The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 license.
<i>Indexing Information</i>	The journal is indexed in: ERIH PLUS, DOAJ, EBSCO/(CEEAS), MLA, ProQuest Ulrich's Periodicals Directory and Linguistic Bibliography

Giriş

Viktor Frankl tarafından geliştirilen logoterapi, bireyin hayatındaki en temel motivasyon kaynağı olarak "anlam arayışı"nı ön plana çıkarır (Frankl, 2023). Logoterapi "anlam yoluyla iyileşme" olarak tercüme edilir (Fabry, 1974). Anlam yoluyla terapi anlayışı, geleneksel psikoterapinin "terapi yoluyla anlam" yaklaşımına tam anlamıyla bir karşıtlık teşkil eder (Frankl, 2018, s. 17). Logoterapi, bireyi yalnızca biyolojik ve psikolojik bir varlık olarak değil, aynı zamanda varoluşsal bir aktör olarak ele alır. Frankl'a (2023) göre sevgi, acı ve sorumluluk gibi kavramlar, bireyin hayatına anlam katmasını sağlayan temel değerlerdir.

Frankl, insanların biyolojik, psikolojik ve sosyokültürel çok çeşitli sınırlayıcı koşullara maruz kaldığını kabul etmekle birlikte, bu koşulların bireyin yaşam şartlarına vereceği tepkiyi tamamen belirlediği düşüncesine karşı çıkar (Das, 1998). Frankl'a göre nihai anlam, insanların yaşadığı bir gerçekliktir ve bu anlam, özellikle derin umutsuzluk ve görkemli mutluluk anlarında kendini daha belirgin bir şekilde gösterir. Bu noktalar, bireyin varoluşsal deneyimlerinin zirve noktalarıdır. İnsanın yaşamına anlam katmak için bu zıt uçların her ikisi de önemli bir rol oynar. Frankl, insanların en zor anlarında bile anlam bulabileceklerini savunup bu anlamın insan yaşamının en temel yönlerinden biri olduğunu ileri sürer (Barnes, 2000). Dolayısıyla bu yaklaşım, insanın hangi koşullar altında olursa olsun yaşamına yön verebilecek bir anlam bulma kapasitesine sahip olduğunu vurgulamaktadır.

Logoterapi, bireyin yalnızca psikolojik ve biyolojik ihtiyaçlarına odaklanmakla kalmaz, aynı zamanda onun varoluşsal boyutunu da ön plana çıkarır. Kuramın temel kavramlarından biri olan "varoluşsal boşluk" bireyin anlamdan yoksun hissettiği durumları tanımlarken, "anlamın keşfi" bireyin yaşam koşullarına değer ve anlam yükleyerek bu boşluğu aşmasını sağlar (Frankl, 2021). Sevginin anlamı, acının anlamı ve sorumluluk gibi temalar, logoterapinin bireyin hayatına anlam katma sürecindeki merkezî unsurlardır. Logoterapi, daha çok geleceğe odaklanan yani hastanın gelecekte yerine getireceği anlamlar üzerine yoğunlaşan bir psikoterapi kuramıdır (Frankl, 2023).

Bir psikiyatrist olan Victor Frankl, II. Dünya Savaşı (1939-1945) sırasında, yaklaşık üç yıl boyunca Nazi toplama kamplarında, ölüm tehditleri altında yaşar. Yaşadığı deneyimleri daha sonra *İnsanın Anlam Arayışı* adlı kitabında kaleme alır. Bu kitap, Frankl'ın en zorlayıcı ve acımasız koşullar karşısında dahi anlamlı bir tavır sergileyerek yaşamın her durumda anlam taşıdığını ortaya çıkar. Frankl, kendi yaşamının anlamını, başkalarının yaşamlarını anlamlı bulmalarına yardım etmek olarak ifade eder (Frankl, 2021, s. 182). Amerika'daki üniversitelerde intihar girişiminde bulunan altmış öğrenciyle yapılan bir ankette, katılımcıların %85'i, intihar nedenlerini "hayatın anlamsız görünmesi" olarak ifade etmiştir (Frankl, 2018, s. 18). Frankl'a (2023) göre, bir insanın yaşadığı kaderi ve çektiği acıları kabullenme biçimi, onun yaşam tarzını belirler ve en zorlayıcı koşullar altında dahi yaşamına derin bir anlam katma olanağı sunar. Frankl (2023, ss. 81-82) bu düşüncesini şöyle ifade eder:

"Dolayısıyla bu tür koşullar altında bile, temelde insan ne olacağına -ruhsal ve tinsel olarak ne olacağına- karar verebilmektedir. İnsan, onurunu bir toplama kampında bile koruyabilir. Dostoyevski bir keresinde şöyle demişti: "Beni korkutan tek bir şey var: Acılarıma değmemek." Kamptaki davranışları, acıları ve ölümleri, son içsel özgürlüğün kaybedilemeyeceği gerçeğine tanıklık eden şahitlerle tanıştıktan sonra, bu sözler sık sık aklıma geliyordu. Bu insanların çektikleri acıya değdikleri söylenebilir, acıya katlanma yolları, gerçek bir içsel başarıydı. Yaşamı anlamlı ve amaçlı kılan şey de insanın elinden alınamayan işte bu ruhsal (tinsel) özgürlüktür."

Anlam İstenci

Logoterapinin merkezinde yer alan "anlam istenci" bireyin yaşamına anlam katma ihtiyacını ifade eder. Frankl (2021) bu kavramı, Nietzsche'nin "Yaşamak için bir nedeni olan, hemen her nasıla dayanabilir" düşüncesinden ilham alarak geliştirmiştir. Anlam istenci, bireyin yalnızca haz peşinde koşan ya da güç elde etmeye odaklanan bir varlık olmadığını, yaşamını anlamlandırmaya yönelik derin bir arayış

içinde olduğunu savunur. Bu arayış, bireyin yaşamının karmaşıklığı ve acıları karşısında bile sürdürülebilir bir hedef oluşturmaları sağlar.

Varoluşsal Engelleme

Anlam istencinin tatmin edilemediği durumlarda birey, “varoluşsal engelleme” adı verilen bir durumla karşı karşıya kalır. Frankl (2023), varoluşsal engellenmenin bireyin yaşamındaki anlam eksikliğinden kaynaklandığını ve bu durumun psikolojik rahatsızlıklara yol açabileceğini belirtir. Bu tür engellemeler, bireyin toplumsal normlar, kişisel çatışmalar ya da geçmiş travmalar nedeniyle anlam arayışını gerçekleştiremediği durumlarda ortaya çıkar.

Varoluşsal Boşluk

Frankl’a göre modern toplum, bireylerin anlam arayışını kolaylaştırmaktan ziyade bu arayışı zorlaştıran bir yapı sunmaktadır. “Varoluşsal boşluk” bireyin hayatında bir anlam eksikliği hissettiği durumları tanımlar. Frankl (2023) bu durumun, bireylerin yaşamlarında boşluk, bıkkınlık ve amaçsızlık hissetmesine yol açtığını vurgular. Bu kavram, bireyin anlam eksikliğinden kaynaklanan “nöojenik nevroz” gibi ruhsal sorunlarla ilişkili olarak değerlendirilir.

Hayatın Anlamı

Logoterapi’ye göre hayatın anlamı, bireyin belirli bir yaşam bağlamında bulduğu özgün ve kişisel bir anlama dayanır. Frankl (2023), hayatın anlamının her birey için farklı olduğunu ve bunun yalnızca bireyin kendisi tarafından keşfedilebileceğini savunur. Hayatın anlamı, bireyin yaşamındaki sorumlulukları, ilişkileri ve yaşadığı acıları içerir. Frankl, bireyin anlamı bulmak için üç temel yol önerir: bir iş üretmek, sevgi yaşamak ve acıdan anlam çıkarmak.

Sevginin Anlamı

Frankl (2023), sevginin bireyin anlam arayışında en güçlü araçlardan biri olduğunu vurgular. Ona göre sevgi, bireyin kendisini aşarak başka bir insana odaklanmasını sağlar ve böylece anlam yaratır. Sevgi, yalnızca romantik bir ilişkiyi değil, aynı zamanda insanın başka bir varlığı derinlemesine anlama ve kabul etme çabasını içerir. Sevgi yoluyla birey, yalnızca diğerine değil, aynı zamanda kendi varoluşuna da anlam katabilir.

İstirabın Anlamı

Frankl (2023), “acıdan anlam çıkarma” kavramını, logoterapinin temel taşlarından biri olarak ele alır. Ona göre, birey kontrol edemediği acı ve zorluklar karşısında bile yaşamına anlam katabilir. Frankl, toplama kampı deneyimleri sırasında bile bu kavramın gücünü yaşamış ve “acı çekmenin bile bir anlamı olabilir” düşüncesini geliştirmiştir. İstirabın anlamı, bireyin kaçınılmaz olan acılar karşısında içsel gücünü korumasını ve bu acılar üzerinden bir anlam yaratmasını ifade eder.

Bu kavramlar, logoterapinin bireyin anlam arayışı üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik temel bir çerçeve sunar. Frankl’ın yaklaşımı, bireyin yalnızca psikolojik bir varlık değil aynı zamanda anlam arayışında bulunan bir aktör olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, logoterapinin temel kavramları, edebiyat ve bireysel psikolojik deneyimlerin analizinde güçlü bir yöntem sunmaktadır.

Çalışmanın amacı kapsamında *Genç Werther’in Acıları* adlı roman incelenmiştir. Bu roman, 18. yüzyıl Avrupa edebiyatında önemli bir yer tutan duygusal ve içsel bir aşk hikâyesini anlatır. Goethe (2012), romanda karşılıksız bir aşkın insan ruhunda yarattığı derin izleri ele alır. Eser Werther adlı genç bir adamın, nişanlı bir kadın olan Lotte’ye duyduğu tutkulu aşkı anlatır. Werther, taşrada doğanın ve sanatın içinde anlam arayışıyla hayatını sürdürürken, Lotte’ye olan duyguları onu içsel bir çatışmaya sürükler. Ancak Lotte’nin nişanlı olması ve nişanlısına olan sadakati, Werther’in bu aşkı yaşayabilmesini engeller. Bu durum, onun giderek daha yoğun bir varoluşsal boşluk hissiyle hayatını devam ettirmek zorunda kalmasına neden olur. Karakterin yaşamış olduğu bu içsel süreçler, onu yaşadığı bu acıya dair baş edemez bir duruma iter ve tüm bu anlam karmaşası sonucunda kendi yaşamına son verir.

Werther, roman boyunca hayata anlam katma çabası içinde olan bir karakterdir. Doğa, werther'in sanat ve aşk aracılığıyla mutluluğu ve anlamı bulmayı hedefler. Ancak Lotte'ye olan karşılıksız aşkı, anlam arayışını engelleyen bir unsur hâline gelir.

Bu araştırma, logoterapi kuramının temel kavramlarını ve bibliyoterapi yaklaşımını bir araya getirerek, edebiyatın bireylerin varoluşsal krizleri ve anlam arayışlarına nasıl katkı sunduğunu anlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada ele alınan *Genç Werther'in Acıları*, bireyin aşk, yalnızlık, acı ve ölümle yüzleşmesini çarpıcı bir şekilde ortaya koymasıyla logoterapinin merkezindeki anlam arayışı kavramına güçlü bir zemin sunmaktadır. Romanın içerdği varoluşsal temalar, Frankl'ın insanın en zor koşullarda dahi anlam bulma kapasitesine ilişkin görüşleriyle birlikte değerlendirilecektir. Böylelikle bu çalışma, psikoloji ve edebiyat arasındaki disiplinler arası diyalogu güçlendirerek, logoterapinin farklı bağlamlarda nasıl uygulanabileceğine dair yeni bir bakış açısı geliştirmeyi hedeflemektedir.

Alanyazında edebî eserlerin psikolojik danışma kuramları bağlamında ele alındığı çeşitli araştırmalar yer almaktadır. Örneğin, Apak ve Kalem (2023) Viktor Frankl'ın logoterapi kuramını göç olgusuyla ilişkilendirirken; Demirci Seyrek, Ersanlı ve Dicle (2021) Paulo Coelho'nun *Simyacı* romanını Kabul ve Kararlılık Terapisi çerçevesinde incelemiştir. Bunun yanı sıra Keleş, Ak ve Kesici (2023) Goethe'nin *Genç Werther'in Acıları* eserini intihar kavramı bağlamında analiz etmiştir. Bu çalışmalar, edebî eserlerin psikolojik danışma kuramlarıyla ilişkilendirilmesinin bireysel ve toplumsal anlam yaratma süreçlerine katkı sunduğunu göstermektedir. Ancak Türkiye bağlamında logoterapi ve bibliyoterapiyi bir araya getiren çalışmaların oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Bu nedenle, *Genç Werther'in Acıları* adlı romanın içerdği varoluşsal temaların logoterapi kavramlarıyla incelenmesi, alana hem teorik hem de uygulamalı açıdan önemli bir yenilik getirecektir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, *Genç Werther'in Acıları* adlı eseri, logoterapi kuramının temel kavramları çerçevesinde analiz ederek, bireyin anlam arayışını ve varoluşsal çatışmalarını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

Logoterapinin temel kavramları ışığında (anlam istenci, varoluşsal boşluk, hayatın anlamı, sevginin anlamı, ıstırabın anlamı) Werther nasıl bir karakterdir?

Werther'in partner ilişkisi, "sevginin anlamı" kavramı açısından nasıldır?

Werther'in yaşamı sorgulama biçimi ve hayatına dair düşünceleri, hayatın anlamı açısından nasıldır?

Werther'in karşılaştığı engeller ve içsel çatışmalar, varoluşsal engellemeler bağlamında nasıldır?

Werther'in yaşadığı olaylara anlam yükleme süreci anlam istenci bağlamında nasıldır?

Werther'in hissettiği boşluk ve yalnızlık duyguları, varoluşsal boşluk açısından nasıldır?

Werther'in çektiği acılar ve yaşadığı umutsuzluklar, ıstırabın anlamı bağlamında nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Doküman analizi, yazılı materyallerin sistematik bir şekilde incelenmesi ve yorumlanması için kullanılan bir nitel araştırma yaklaşımıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Doküman analizinin tercih edilmesinin temel sebebi, araştırmanın, belirli bir metin üzerindeki anlam arayışı, varoluşsal sorgulamalar ve insan yaşamına dair temaları derinlemesine incelemeyi amaçlamasıdır.

Veri Seti

Bu araştırmanın veri seti, Victor Frankl'ın geliştirdiği logoterapi kuramı bağlamında incelenmek üzere seçilmiş Goethe'nin *Genç Werther'in Acıları* adlı eserden oluşmaktadır. Söz konusu eser, içerdği

temalar ve karakter analizleri açısından logoterapinin temel kavramlarıyla ilişkilendirilebilecek zengin bir içeriğe sahiptir. Roman, logoterapi kuramının kavramsal çerçevesi doğrultusunda analiz edilmiştir. Bu metin, ilgili alanyazında önemli bir yere sahip olması ve çalışmanın teorik dayanağı ile doğrudan bağlantılı içerik sunması nedeniyle bu çalışma için uygun bulunmuştur.

İşlem

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak, *Genç Werther'in Acıları* adlı eser kullanılmıştır. Metin, içerdği anlam arayışı, varoluşsal çatışmalar ve insan yaşamına dair temel sorular gibi logoterapi ile doğrudan ilişkilendirilecek unsurlar açısından detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Veri Analizi

Araştırma verilerinin analizinde, betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, tümevarımcı bir yaklaşımı temel alır ve genellikle araştırmanın kavramsal yapısının önceden net bir şekilde belirlendiği çalışmalarda tercih edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu çalışmada *Genç Werther'in Acıları* adlı eser, logoterapi kuramının temel kavramlarıyla analiz edilmiştir.

Analiz sürecinde temel kavramlar, İnsanın Anlam Arayışı (Frankl, 2023) adlı eserde yer alan 'anlam istenci', 'varoluşsal boşluk', 'varoluşsal engelleme', 'hayatın anlamı', 'sevginin anlamı', 'ıstırapın anlamı' gibi temalarla ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda, metin, kuramın bu kavramlarına uygun bir şekilde kodlanmış ve bu kavramlar temelinde değerlendirilmiştir. Frankl'ın (2023) eserinde vurguladığı temel fikirler, verilerin anlamlı bir biçimde analiz edilmesinde rehberlik etmiştir.

Bulgular

Bu bölümde, *Genç Werther'in Acıları* romanının kahramanı Werther'in yaşamı boyunca sergilediği davranışlar, düşünceler ve duygusal tepkiler logoterapinin temel kavramları ışığında incelenmiştir.

1. Anlam İstenci

Werther'in hayatı boyunca anlam arayışı belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. Doğa ve sanatla kurduğu derin bağlar, hayatına anlam katma çabasını göstermektedir. Werther'in doğaya olan sevgisi şu ifadelerde gözlemlenmektedir:

"Her ağaç, her fundalık birer çiçek demeti adeta; insan bu misk kokulu denizde yüzüp bütün besinini ondan sağlayabilmek için bir mayısböceği olmak istiyor" (s. 20).

Bunun yanı sıra Lotte'ye duyduğu aşk, hayatındaki anlam arayışının en güçlü unsurlarından biri olarak öne çıkar:

"Bütün yüreğimle tadını çıkardığım tatlı ilkbahar sabahlarına benzer bu harika neşe bütün ruhumu sarıyor. Tek başımayım ve sanki özellikle benimki türünden bir can için yaratılmış olan bu evrede yaşamının keyfini çıkarıyorum. O kadar mutluyum ki dostum, dingin bir varoluş duygusuna öylesine dalıp gittim ki sanatım bundan zararlı çıkıyor. Resim yapmak benim için olanaksız şu sıralarda, tek bir çizgi bile çizmem ama hiçbir zaman şu anda olduğumdan daha büyük bir ressam da olamamıştım" (s. 21).

Ancak bu arayış sıklıkla hayal kırıklıklarıyla sonuçlanmış ve Werther'in nihai anlam istencine ulaşamamasına neden olmuştur:

"Ümitsiz bir durumdayım Wilhelm, huzursuz bir atalet içindeyim; bir şey yapmadan duramamakla birlikte, bir şey de yapamıyorum. İmgelem gücünden yoksunum, doğa duygularımı uyandırmıyor ve kitaplardan öğreniyorum. Kendimizi yitirdiğimiz zaman, her şeyi yitirmiş sayılırız işte. Sana yemin ederim ki bazen bir gündelikçi bile olmaya razıyım, sırf sabahlar uyandığımda önümde bir gün, bir devinim, bir umut olsun diye. Çoğu zaman, başını dosyalarından kaldıramayan Albert'e imreniyorum ve onun yerinde olsam mutlu olacağımı düşünüyorum" (s. 72).

Werther'in anlam istencine yönelik tüm çabaları, onun varoluşsal düzeyde bir amaç arayışı içerisinde olduğunu ve bu süreçte aşk ile doğanın merkezi bir rol üstlendiğini ortaya koymaktadır. Sanat ve doğa ile kurduğu derin duygusal bağlar, yaşamını bir anlam çerçevesinde deneyimleme gayretini desteklemekte; yaşadığı hayal kırıklıklarına rağmen içsel motivasyonunu bütünüyle yitirmemesine katkı sağlamaktadır.

2. Varoluşsal Boşluk

Werther, hayatının pek çok döneminde anlamdan yoksun olmanın getirdiği varoluşsal boşluk ile mücadele etmiştir. Bu durum şu ifadelerde net bir şekilde ortaya çıkmaktadır:

“Ne uğruna uyandığımı ne uğruna uykuya yattığımı bilmiyorum. Yaşamımı bir zamanlar devindiren maya yok artık; derin gecelerde beni uyanık tutan, sabahları beni uykudan uyandıran o uyarıcı çekicilik yitip gitti” (s. 89).

“Ben artık yitik biriyim. Aklım karışıyor, sekiz günden beri düşünemez oldum, gözlerimin yaşı dinmek bilmiyor. Hiçbir yerde huzur bulamıyorum, her yer aynı benim için. Ne herhangi bir şey istiyorum ne de herhangi bir şeye gereksinim duyuyorum. Gitsen daha iyi olacak” (s. 132).

Frankl'in tanımladığı gibi varoluşsal boşluk bireyde derin bir anlamsızlık hissi yaratır. Werther, bu boşluğu doğa ve sevgiyle doldurmaya çalışmış ancak başarılı olamamıştır. Anlam eksikliği ve içsel boşluk hissi, Werther'in yaşam motivasyonunu ve psikolojik direncini doğrudan etkilemektedir; bu durum onun günlük yaşantısındaki kararsızlık ve umutsuzluk hislerini artırmakta, bireyin anlam arayışındaki zorlukların hem duygusal hem de davranışsal boyutlarını görünür kılmaktadır.

3. Varoluşsal Engellenme

Werther'in hayatındaki anlam arayışını engelleyen çeşitli içsel ve dışsal faktörler bulunmaktadır. En büyük engellerden biri, Lotte'ye duyduğu karşılıksız aşktır. Werther, bu durumun farkında olmasına rağmen kendi duygularını kontrol edememiştir:

“Lotte'nin yanında olmaktan duyduğum sevinç yitip gitti. Buna ahmaklık mı demeliyim, yoksa körlük mü? Ne diye bir ad bulayım ki! Gerçeklerden haber ver sen! Daha Albert gelmeden önce de her şeyi biliyordum; Lotte'yle ilgili tasarılar yapmamam gerektiğini biliyordum ve yapmadım da yani sevimliliği karşısında onu arzulamamanın mümkün olduğu ölçüde. Ama şimdi, öbür adam gelip de kızı gerçekten elimden alınca, gözlerim faltaşı gibi açıldı” (s. 59).

Bunun yanında Werther, toplumun dayattığı normlarla da sürekli bir çatışma içerisinde. Bu durum onun yalnızlaşmasına ve anlam arayışının daha da zorlaşmasına neden olmuştur. Bu engeller, Werther'in kendi iradesiyle anlam arayışını sürdürmesini güçleştirmekte ve yalnızlık ile içsel çatışmalarını derinleştirmektedir; karşılıksız aşk ile toplumun dayattığı normlar ise onun seçimlerini sınırlandırmakta ve bireyin yaşamına anlam katma sürecinde karşılaştığı güçlükleri dramatik bir biçimde ortaya koymaktadır.

4. Sevginin Anlamı

Werther için sevgi, hayatının merkezinde yer alan en önemli anlam kaynağıdır. Ancak bu sevgi, zamanla hem anlam kaynağı hem de bir yıkım unsuru hâline gelmiştir:

“Lotte benim için kutsal. Onun varlığında bütün arzularım susuyor. Onun yanındayken, bana neler oluyor bilmiyorum, sanki benliğim ve bütün sınırlarım altüst oluyor. Piyanoda bir meleğin dokunuşuyla çaldığı hem yalın hem öylesine incelikli bir ezgisi var! Bu onun en sevdiği ezgi ve ben daha ilk notasını işitir işitmez acı duyuyorum, aklım karışıyor ve dalgınlıyorum” (s. 55).

“Wilhelm, sevgisiz bir dünyanın yüreğimiz için ne anlamı olabilir? Işıksız bir oyuncak fenerden farksızdır! Feneri yakar yakmaz beyaz duvarın üzerinde rengârenk imgeler oluşur! Ancak geçici hayaller olsalar bile, biz yine de küçük oğlanlar gibi karşılarına geçip bu büyülü görüntülere seviniriz, onlarla mutlu oluruz” (s. 56).

Werther için sevgi, onun yaşamına anlam katan temel bir kaynak olurken, karşılıksız oluşu varoluşsal krizini daha da derinleştirmektedir; Werther'in duyduğu yoğun duygusal bağlılık ve tutku hem bireysel varoluşunu hem de psikolojik bütünlüğünü şekillendirip onun deneyimlerini logoterapinin işaret ettiği şekilde anlam arayışı çerçevesinde ele almayı mümkün kılmaktadır.

5. İstirabın Anlamı

Werther'in yaşadığı acılar ve umutsuzluklar, onun anlam arayışında belirleyici bir rol oynamıştır. Frankl'a (2023) göre, acı anlam kazandığında birey bu acıya dayanabilir. Ancak Werther, bu anlamı yaratmakta başarısız olmuştur. Şu sözleri, onun ıstırabı kabullenemediğini göstermektedir:

"Yaşam dolu doğanın içinde yüreğimi saran içten ve sıcak duygular... bana acı çektiren bir hayalet haline dönüştü" (s. 69).

"Farkındayım, yazgım zorlu sınamalara gebe. Ama yılmamak gerek! Aldırış etmeyince her şeyin üstesinden gelinebilir! Aldırış etmeyince mi? Gülesim geliyor, nasıl oldu da bu söz çıktı kalemimden? Ah, eğer kanım bu kadar çabuk kaynamasa, güneşin altındaki varlıkların en mutlusu ben olurum" (s. 83).

Werther, anlam bulma çabasında başarısız olmuş ve acılarının ağırlığı altında trajik bir sona sürüklenmiştir. Bu durum, Frankl'ın "ıstırabın anlamı" kavramının olumsuz bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Yaşadığı acılara anlam yükleyememesi, onun psikolojik dayanıklılığını zayıflatmış ve trajik sonuna katkıda bulunmuştur; Werther'in bu deneyimi, acının anlamlandırılmadığı durumlarda bireyin varoluşsal kırılganlığının nasıl derinleşebileceğini ve yaşamının seyrini nasıl etkileyebileceğini edebî bir örnekle göstermektedir.

Tartışma

Bu bölümde *Genç Werther'in Acıları* adlı roman, logoterapinin temel kavramları doğrultusunda incelenmiş; elde edilen bulgular, araştırma soruları ekseninde değerlendirilmiştir. Werther'in yaşamı sorgulama biçimi ve hayata dair düşünsel yaklaşımları, logoterapinin "anlam istenci" kavramı ile doğrudan ilişkilendirilebilir. Frankl'a (2023) göre bireyin yaşamına anlam yükleme arzusu, varoluşsal dengeyi kurmada belirleyici bir role sahiptir. Ancak Werther'in doğa ve sanat gibi potansiyel anlam kaynaklarına yönelimi, bu ihtiyacı yeterince karşılayamamıştır. Benzer bir şekilde, Çavuş'un (2021) Anne with an E dizisine yönelik çalışmasında, doğanın başkahraman Anne için bir anlam kaynağı olarak işlev gördüğü vurgulanmıştır. Ne var ki Anne bu kaynaklardan etkin bir biçimde yararlanabilirken, Werther'in doğayla kurduğu ilişki daha çok geçici bir avunma niteliğinde kalmıştır.

Werther'in karşılaştığı dışsal engeller ve içsel çatışmalar, onun anlam arayışını sekteye uğratmış; bu süreçte yaşadığı duygusal buhranlar varoluşsal düzeyde bir çıkmaza işaret etmiştir. Lotte'ye duyduğu karşılıksız aşk, yalnızca bir duygusal eksiklik olarak değil, aynı zamanda bireyin anlam arayışını zedeleyen temel bir varoluşsal sorun olarak değerlendirilmelidir. Lotte'nin Albert ile olan birlikteliği, Werther'in bu arayışını derin bir hayal kırıklığına dönüştürerek, onun ruhsal çöküntüsünü daha da pekiştirmiştir.

Werther'in yaşadığı yalnızlık ve içsel boşluk, logoterapinin temel kavramlarından biri olan "varoluşsal boşluk"un çarpıcı bir örneğini sunmaktadır. Özellikle "Kendi içime dalıyor ve içimde bir dünya buluyorum" ifadesi, Frankl'ın varoluşsal boşluğa ilişkin görüşleriyle örtüşmektedir. Frankl'a (2021) göre bireyin yaşamda anlam bulamaması, onu derin bir yalnızlık ve çaresizlik hissine sürükleyebilir. Werther'in yaşam öyküsü, bu durumun bireyi nasıl bir trajediye sürükleyebileceğini gözler önüne sermektedir.

Werther'in yaşadığı derin acılar ve umutsuzluk, logoterapinin temel kavramlarından biri olan "ıstırabın anlamı" çerçevesinde değerlendirilebilir. Frankl'a (2023) göre, acı kaçınılmaz olduğunda dahi, birey bu acıya anlam yükleyerek onu dönüştürebilir ve varoluşsal bir doyuma ulaşabilir. Ancak Werther'in bu süreci içselleştirememesi, onun anlam arayışının neden başarısızlıkla sonuçlandığını açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, Keskin (2019) Barış Manço şarkılarındaki anlam arayışını incelediği çalışmada, sevginin bireyin yaşamına kattığı anlamın altı çizer. Ne var ki Werther, sevgiye yönelik sağlıklı ve saplantılı tutumu nedeniyle bu anlamı deneyimleyememiştir. Böylece, sevgi gibi güçlü bir anlam kaynağının bile, eğer sağlıklı bir biçimde kurulmuşsa, bireyin varoluşunu destekleyemediği görülmektedir.

Sonuç

Bu çalışma, *Genç Werther'in Acıları* romanını logoterapinin temel kavramları çerçevesinde ele alarak, bireyin anlam arayışı, varoluşsal boşluk, sevgi ve ıstırapın yaşam üzerindeki etkilerinin edebî bağlamda nasıl temsil edildiğini ortaya koymuştur. Werther'in anlam arayışı süreci, bireysel sınırlılıklar, toplumsal beklentiler ve karşılıksız aşka dayalı duygusal kırılmalar aracılığıyla sekteye uğramış ve bu durum zamanla bir varoluşsal krize dönüşmüştür. Söz konusu kriz, Frankl'ın "anlam istenci" kavramının bireyin ruhsal bütünlüğü açısından taşıdığı hayatî önemi bir kez daha gözler önüne sermektedir. Anlamdan yoksunlukla oluşan içsel boşluk, bireyi yalnızlık ve umutsuzluk gibi duygusal durumlara sürüklemekte; bu boşluk yönetilemediğinde ise bireyin psikolojik ve varoluşsal olarak çöküşe uğraması kaçınılmaz olabilmektedir.

Bu bağlamda, edebî eserlerin logoterapi perspektifiyle değerlendirilmesi, bu kuramın yalnızca psikoterapötik değil, aynı zamanda edebî ve kültürel bağlamlarda da uygulanabilirliğini göstermesi açısından önem arz etmektedir. Özellikle psikolojik danışma süreçlerinde edebiyatın bir yansıtma ve farkındalık aracı olarak kullanılması, bireylerin anlam arayışına dair içgörü kazanmalarına katkı sunabilir. Werther'in hikâyesi, anlam bulma çabasının başarısızlığa uğramasının birey üzerindeki etkilerini çarpıcı biçimde gözler önüne sererken, bu tür edebî anlatıların terapötik ve eğitsel ortamlarda değerlendirilmesi yönünde yeni ufuklar açmaktadır. Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Öncelikle, araştırma yalnızca *Genç Werther'in Acıları* romanı üzerinden yürütülmüş olup, elde edilen bulgular tek bir edebî eserle sınırlıdır. Bu durum sonuçların genellenmesini kısıtlamaktadır. Ayrıca, bulgular araştırmacının yorumuna dayandığı için öznel değerlendirmeler içerebilir. Çalışmada yalnızca logoterapi kuramı çerçevesi kullanılmış olup, diğer psikolojik kuramlarla karşılaştırma yapılmamıştır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, sevgi, acı ve yalnızlık gibi varoluşsal temaların daha derinlemesine incelenmesi hem logoterapi literatürüne hem de edebiyat temelli psikolojik çalışmalar alanına değerli katkılar sağlayacaktır.

Kaynakça

- Apak, H., ve Kalem, E. (2023). Logoterapi ve göç: *Ağabey* romanı üzerine bir inceleme. *Artuklu İnsan ve Toplum Bilim Dergisi*, 8(2), 192–209.
- Barnes, R. C. (2000). Viktor Frankl's logotherapy: Spirituality and meaning in the new millennium. *TCA Journal*, 28(1), 24–31.
- Çavuş, F. Z. (2021). *Anne with an E* dizisinin logoterapi açısından incelenmesi. *Journal of Sustainable Education Studies*, 2(1), 8–18.
- Das, A. K. (1998). Frankl and the realm of meaning. *The Journal of Humanistic Education and Development*, 36(4), 199–211.
- Demirci Seyrek, Ö., Ersanlı, E., ve Dicle, A. N. (2021). Kabul ve kararlılık terapisi bağlamında bir bibliyoterapi örneği: *Simyacı* romanı. *Journal of History School (JOHS)*, 53, 2866–2883.
- Fabry, J. B. (1974). Application of logotherapy in small sharing groups. *Journal of Religion and Health*, 13, 128–136.
- Frankl, V. E. (2023). *İnsanın anlam arayışı* (Ö. Yılmaz, Çev.). Okuyan Us Yayınevi. (Orijinal eserin basım tarihi 1946)
- Frankl, V. E. (2021). *Anlam istenci: Logoterapinin temelleri ve logoterapi uygulamaları* (M. Yalçinkaya, Çev.). Totem Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1969)
- Frankl, V. E. (2018). *Duyulmayan anlam çılgılığı: Psikoterapi ve hümanizm* (S. Budak, Çev.). Totem Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1978)
- Goethe, J. W. (2012). *Genç Werther'in acıları* (M. Kahraman, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. (Orijinal eserin basım tarihi 1787)
- Keleş, F. B., Ak, M., ve Kesici, Ş. (2023). İntiharın doküman analizi ile bütüncül değerlendirilmesi: *Genç Werther'in acıları*. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(3), 1043–1057.
- Keskin, U. (2019). Barış Manço şarkılarının Viktor Frankl psikoloji ekolü açısından değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(29), 378–395.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.